

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра політології і державного управління

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету суспільних наук
Остапець Ю. О./
30 червня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СПІЛЬНІ ПОЛІТИКИ ТА КОМПЕТЕНЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Рівень вищої освіти	Другий (освітньо-професійний)
Галузь знань	C Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Спеціальність	C2 Політологія
Освітня програма	Політологія
Статус дисципліни	Вибіркова
Мова навчання	Українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Спільні політики та компетенції Європейського Союзу» для здобувачів вищої освіти галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини спеціальності **С2 Політологія** освітньої програми «Політологія», другий (магістерський) рівень

Розробники: Кічера Н.М., кандидат політичних наук, доцент кафедри політології і державного управління.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри
політології і державного управління

протокол № 10 від 30 червня 2025 р.

Завідувач кафедри Ключкович А.Ю.

Схвалено науково-методичною комісією **факультету суспільних наук**

протокол № 10 від 30 червня 2025 р.

Голова науково-методичної комісії Попадич О.О.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1-ий	1-ий
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2,8 аудиторних – 42 самостійної роботи студента – 78	2-ий	2-ий
	Лекції:	
	24	10
	Практичні (семінарські):	
	18	2
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	78	108

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Спільні політики та компетенції Європейського Союзу» є аналіз та засвоєння практичних механізмів функціонування Європейського Союзу, зокрема особливостей розробки та прийняття рішень, формування та реалізації спільних політик Європейського Союзу.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

1) загальних компетентностей:

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК-04);
- здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями (ЗК-05);
- вміння працювати у міжнародному контексті (ЗК-09);
- отримання засад толерантності та поваги до різноманітності і мультикультурності (ЗК-10);

2) спеціальних (фахових) компетентностей:

- критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів (СК-03);
- здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні (СК-06);
- проможність ефективно виконувати політико-організаційні, експертно-аналітичні та консультаційні функції на національному та міжнародному рівні (СК-07);
- здатність формувати та реалізовувати публічну політику на міжнародному, національному, регіональному та місцевому рівнях (СК-08);
- вміння застосовувати форми, інструменти та методи публічної політики європейських країн у практичній професійній діяльності в Україні (СК-09).

Крім того, вивчення даної вибіркової навчальної дисципліни дозволить здобувачу вищої освіти у подальшому орієнтуватися в проблематиці процесів прийняття рішень в ЄС; особливостях політичного, нормативного, процесуального, інституційного, технічного аспектів розробки та реалізації спільних політик ЄС.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК.02	Інформаційно-аналітична діяльність у політиці
ОК.04	Публічна політика та управління у країнах Центральної Європи

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Політологія», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів.	ПРН-6
Застосовувати кращі практики діяльності політичних та громадських організацій, органів влади, громад, інших політичних акторів, аналітичних,	ПРН-9

експертних, професійних політологічних структур Центральної Європи у практичній діяльності в Україні.	
Враховувати у дослідницькій, експертній, консультаційній, політичній, публічній та організаційній діяльності етнокультурні параметри суспільства, зокрема у регіоні Центральної Європи, їх вплив на публічну політику та національну і міжнародну безпеку.	ПРН-10
Здійснювати інформаційно-аналітичну, експертну, проєктну діяльність, володіти навичкам політичної діагностики, прогнозування та моделювання, враховуючи міжнародний та регіональний контекст Центральної Європи.	ПРН-12

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Політичний та технічний аспекти євроінтеграції країн Центральної Європи, Західних Балкан та України**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Вміти критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, особливості функціонування політичних інститутів та процесів окремих країн та регіонів, а також Європейського Союзу загалом.	ПРН-6
Знати та вміти застосовувати практики діяльності політичних та громадських організацій, органів влади, громад, інших політичних акторів, аналітичних, експертних, професійних політологічних структур країн Центральної Європи, Європейського Союзу у практичній діяльності в Україні.	ПРН-9
Вміти оцінювати та враховувати у дослідницькій, експертній, консультаційній, політичній, публічній та організаційній діяльності етнокультурні параметри суспільства, зокрема у регіоні Центральної Європи, ЄС загалом та Україні, їх вплив на публічну політику та національну і міжнародну безпеку.	ПРН-10
Володіти навичками інформаційно-аналітичної, експертної, проєктної діяльності, враховуючи міжнародний та регіональний контекст Центральної Європи та Європейського Союзу.	ПРН-12

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- залік;
- письмове тестування;
- аналітичне есе;
- презентації результатів виконаної індивідуальної та практичної роботи студента.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виступ на семінарських заняттях, написання аналітичних/порівняльних робіт, письмове тестування.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	50	100
6	6	6+10	6	6+10		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T6	T7	T8	T9	50	100
8+10	8	8	6+10		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	30	5	30
Письмове тестування при тематичному оцінюванні			1	10
Презентація	1	10		
Реферат			1	10
Есе	1	10		
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота складається з трьох видів завдань, різних рівнів складності.

Перший рівень – це завдання тестового характеру, покликані оцінити загальний рівень засвоєння знань студентами з дисципліни відповідно до тематичного блоку, який був розкритий на лекційних заняттях і обговорювався на семінарських заняттях. Перший рівень завдань модульної контрольної роботи максимально може бути оцінений у 10 балів.

Другий рівень завдань – це завдання понятійно-категоріального характеру, має на меті оцінити розуміння загальнотеоретичних основ з проблематики європейської інтеграції, зокрема релевантних понять, категорій та процесів. Другий рівень завдань модульної контрольної роботи максимально може бути оцінений у 10 балів.

Третій рівень завдань модульної контрольної роботи складається з трьох запитань описово-аналітичного характеру, які покликані оцінити розуміння базисів дисципліни, понять та процесів інтеграції, міжнародного співробітництва, перш за все в європейських країнах, Європейському Союзі, країнах Центральної Європи, Західних Балкан та України. Залежно від послідовності викладу, обґрунтованості висновків та орієнтуванні у тематичному матеріалі кожне запитання може бути оцінене у 30 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Відповідно до «Положення про порядок та методик проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено

Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання студентів оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує студент, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи;

оцінку « добре » (82-89 балів, В) – заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування
- проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує студент, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення;

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер;

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань;

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту заочної форми навчання, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		диференційована	недиференційована
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

Тема 1. Європейський Союз як унікальне регіональне інтеграційне утворення

Поняття «інтеграція». Інтеграція та міжнародне співробітництво. Інтеграція та глобалізація. Історичний, політичний та економічний контекст формування європейських співтовариств. День Європи. Економічна співпраця держав-учасниць. Спільний ринок – відмова від мит і зборів, мито на імпортовані товари. Цілі та принципи європейської економічної інтеграції. Створення спільного ринку – основна мета економічної інтеграції в Європі. Свобода пересування товарів, робочої сили та людей, капіталів і послуг – умови створення спільного ринку. Політична криза спільноти та Брюссельський договір про інституційне злиття виконавчих органів ЄОВС, ЄЕС та Євроатом.

Існування в рамках трьох європейських спільнот (ЄОВС, Євроатом, ЄЕС) – перший етап становлення ЄС. Економічна інтеграція як перша опора європейської інтеграції. Спроби поширення інтеграції на політичну сферу. Основні напрями узгодження спільної зовнішньої політики. Паризький самміт 1972 р. та проблеми політичної інтеграції.

Декларація про створення європейського союзу (1981), Єдиний європейський акт (1986), розширення інтеграції та політичного співробітництва в Європі. Маастрихтський договір і трансформація європейських спільнот в Європейський Союз (ЄС). Трансформаційні процеси в ЄС кінця ХХ – початку ХХІ ст. Лісабонський договір.

Тема 2. Внутрішня інституційна структура та право ЄС

Акти законодавства ЄС. Первинне законодавство ЄС: установчі договори, договори про вступ до ЄС. Похідне законодавство. Регламент: обов'язковий акт законодавства для усіх країн ЄС. Директива: акт законодавства, який визначає обов'язкову мету для усіх країн-учасників. При цьому, кожна окрема країна самостійно обирає шлях досягнення цієї мети. Рішення: обов'язкове для відповідного суб'єкта (держава або компанія), виконується негайно. Рекомендації та висновки. Базові правові принципи ЄС. Принцип прямої дії. Принцип передачі повноважень. Принцип субсидіарності. Принцип пропорційності. Принцип солідарності/лояльності. Заборона дискримінації.

Інституції ЄС. Європейська Комісія. Рада ЄС (Рада Міністрів). Європейський Парламент. Європейська Рада. Суд ЄС. Європейський Центральний Банк. Рахункова палата. Дорадчі органи ЄС. Європейський соціально-економічний комітет. Комітет регіонів. Допоміжні органи: відомства, управління, тощо.

Законодавча процедура в ЄС. Етапи законодавчої процедури в ЄС.

Тема 3. Процедура розробки та прийняття рішень в ЄС

Інституційна конфігурація в ЄС, роль спільних інституцій ЄС. Загальні інституційні пріоритети ЄС – Європейська Рада (керівники країн та ЄС). Інтереси європейських громадян – прямо обрані депутати – Європейський Парламент. Інтереси ЄС в цілому – Європейська Комісія – комісари (призначаються національними урядами). Інтереси держав – Рада Європейського Союзу.

Законодавчий трикутник в ЄС. Робочі групи. Розробка політик та ухвалення рішень. Можливості впливу на процес ухвалення рішень на певному рівні. Ухвалення рішень у Раді ЄС. Одноставність. Прийняття рішення простою більшістю голосів. Кваліфікована більшість. Кваліфікована більшість – з 1.11.2014. Подвійна більшість – 55% держав-членів (15 з 27 держав). Представництво не менше 65% населення ЄС. Блокуюча меншість, не менше 4 членів Ради, які представляють понад 35% населення ЄС.

Участь громадян в ухваленні рішень. Європейська громадянська ініціатива. Публічні консультації. Лобіювання у прийнятті рішень в ЄС.

Тема 4. Компетенції та спільні політики Європейського Союзу

Компетенції ЄС: виняткові компетенції, спільні компетенції, доповнюючі компетенції. Спільні політики ЄС: сільське господарство; вільний рух товарів, громадян, послуг та капіталу; конкуренція, (частково) оподаткування; гармонізація законодавства; торгівля; митна справа; економічна та монетарна політика; візова політика, прийом біженців, міграція; зайнятість; соціальна політика, освіта, справи молоді, культура та спорт; охорона здоров'я, захист прав споживачів; транспорт; трансєвропейські мережі; промисловість; економічна та технологічна політика; зв'язки між країнами; дослідження та розробки; довкілля; асоціації заморських земель та територій.

Тема 5. Єврозона та Шенгенська зона: критерії участі

Монетарний союз країн ЄС. Євро як валюта для господарських та фінансових операцій. Єврозона: її формування та розширення. Критерії зближення: цінова стабільність, урядові фінанси, обмінний курс, довгострокова відсоткова ставка.

Шенгенська угода 1985 р. Шенгенська конвенція 1990 р. 1995 р. – скасування прикордонного контролю у семи країнах ЄС. Учасники Шенгенської угоди та розширення шенгенської зони. Критерії участі у Шенгенській угоді. Забезпечення контролю зовнішніх кордонів Шенгенської зони. Шенгенська віза. Шенгенське право Європейського Союзу. Інформаційна система Шенгенської угоди.

Тема 6. Економічна інтеграція в ЄС

Перші кроки до створення спільного ринку європейської спільноти. Спроби розвитку спільного ринку та усунення торгових бар'єрів між країнами-членами. Митний союз та вільний рух товарів 1968 р.: усунення торгових бар'єрів, запровадження вільної торгівлі, створення спільного зовнішнього тарифу. Єдиний європейський акт та зміни у спільній економічній політиці.

Єдиний ринок та його переваги для країн-учасниць. Чотири основи єдиного ринку ЄС: вільний рух товарів, вільний рух капіталу, вільне створення та надання послуг, свобода пересування для громадян.

Єдиний ринок до та після 1993 р. Перешкоди на шляху функціонування спільного ринку ЄС.

Тема 7. Аграрна політика ЄС та захист прав споживачів

1962 р. та запровадження спільної аграрної політики європейських співтовариств. САП як одна з найдовших спільних політик ЄС. Основні правові та інституційні засади САП. Генеральний Директорат Європейської Комісії з питань сільського господарства та сільського розвитку. САП у Договорі про функціонування Європейського Союзу.

Нинішнє реформування САП. Стратегії ЄС «Від ферми до виделки» та Біорізноманіття. Європейський фонд гарантій сільського господарства (EAGF) та Європейський сільськогосподарський фонд розвитку сільських регіонів (EAFRD). Основні документи, які регламентують САП, встановлюють зв'язок САП з ЄЗК, іншими кліматичними та екологічними політиками й регуляторними актами ЄС, а також кліматичні та екологічні показники й вимоги САП: Регламент ЄС 2021/2116 щодо фінансування, управління та моніторингу САП (Регламент ЄС 2021/2116 Європейського парламенту та Ради від 2 грудня 2021 р.), Регламент стратегічних планів, що встановлює правила підтримки національних стратегічних планів САП (Регламент ЄС 2021/2115 Європейського парламенту та Ради від 2 грудня 2021 р.). Задачі САП 2023-27: підтримка фермерів, підвищення продуктивності сільського господарства, забезпечення стабільного постачання продуктів харчування за доступною ціною; захист фермерів ЄС задля їх достойного рівня життя; допомога у подоланні наслідків зміни клімату та екологічно безпечне управління природними ресурсами; збереження сільських районів та ландшафтів на території

ЄС; збереження сільської економіки через сприяння зайнятості у фермерських господарствах, аграрному секторі та супутніх галузях.

Захист прав споживачів у ЄС. Права та скарги споживачів стосовно: роздрібної торгівлі, фінансових продуктів, несправедливого ставлення, безпеки продукції, інформації про опрацювання претензій. RAPEX – система швидкого оповіщення для ідентифікації небезпечної продукції та її виведення з ринку. Новий курс для споживачів.

Тема 8. Європейський зелений курс

Європа та екологія. Еволюція спільної політики ЄС у сфері навколишнього середовища та екології. Шлях до зеленої та екологічно безпечної Європи. Високі екологічних стандартів у світі. Цілі з реалізації європейської екологічної політики до 2020 року та після цього періоду. Цілі до 2050 року, кліматична нейтральність. Цільові дослідницькі програми: законодавство та фінансування. Захист, збереження та посилення природних скарбів ЄС. Створення ресурсоефективної, зеленої та конкурентоспроможної економіки ЄС з низьким рівнем викидів двоокису вуглецю. Захист громадян ЄС від екологічних проблем та ризиків для здоров'я і самопочуття.

Європейський зелений курс: чиста, безпечна і доступна енергія, перехід до циркулярної економіки, енергоефективне будівництво та реконструкція, сталий та “розумний” транспорт, збереження та відновлення біорізноманіття, «Від ферми до виделки»: справедлива, здорова та екологічна система продовольства, нульове забруднення довкілля, посилення кліматичних амбіцій. Інвестиційний план сталого розвитку Європи. Закон про клімат. Європейський кліматичний пакт.

Тема 9. Спільна зовнішня та безпекова політика ЄС

Спільна зовнішня та безпекова політика – CFSP: збереження миру та посилення міжнародної безпеки відповідно до принципів Хартії ООН. Організована, погоджена зовнішня політика Європейського Союзу переважно з питань безпекової та оборонної дипломатії та дій. Рішення, що стосуються CFSP, приймаються Радою одноголосно (Стаття 23 Договору про ЄС).

Цивільні місії, спеціальні представники ЄС, заходи зі стабілізації, багатосторонні і двосторонні проекти з нерозповсюдження, проекти з роззброєння.

Еволюція CFSP ЄС. Високий представник ЄС з питань зовнішньої політики та політики безпеки. Зовнішня та безпекова політика ЄС спрямована на: збереження миру, зміцнення міжнародної безпеки, сприяння міжнародній співпраці, розвиток та зміцнення демократії, верховенства права та поваги до прав людини та основних свобод.

Тема 10. Політика розширення ЄС

Інтеграція як спосіб подолання конфліктності на європейському континенті. Початок європейської економічної інтеграції (Організація європейського економічного співробітництва, Європейський платіжний союз). Воєнно-політичної інтеграції (Західноєвропейський Союз). Зародження європейської єдності, утворення Європейських співтовариств та Європейського Союзу. Хвилі розширення Європейського Союзу. Формування Копенгагенських критеріїв членства в ЄС. Вимоги до членства. Територіальне обмеження членства. Системні вимоги європейської інтеграції (ринкова економіка, плюралістична демократія, права людини), вимоги «конвергенції» до учасників європейської інтеграції. Етапи європейської інтеграції. Процес переговорів нових членів щодо вступу в ЄС. Процедурні рамки переговорів про вступ.

Європейська політика сусідства (ЄПС) – ініціатива ЄС, створена у 2003-2004 роках. Мета європейської політики сусідства. Принципи Європейської політики сусідства. Два періоди Європейської політики сусідства. Середземноморський і східноєвропейський напрямки ЄПС. Двосторонні Плани дій між ЄС та країною-партнером в рамках ЄПС. Зміни Європейської політики сусідства у 2015 році. Посилення співпраці з питань безпеки, більша участь у виробленні політики партнерів.

Інструменти передвступної допомоги Європейського Союзу. Сутність та інструменти політики згуртованості. Інструменти фінансування ініціатив. Інструмент допомоги на етапі підготовки до вступу (Instrument for Pre-accession Assistance/IPA). Можливості фінансування

проектів у межах ініціативи Європейського територіального співробітництва (Interreg). Ініціативи, які координує Єврокомісія.

Євроінтеграція Західних Балкан. Україна на шляху до Європейського Союзу.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Європейський Союз як унікальне регіональне інтеграційне утворення	9	2				7
Тема 2. Внутрішня інституційна структура та право ЄС	13	4	2			7
Тема 3. Процедура розробки та прийняття рішень в ЄС	12	2	2			8
Тема 4. Компетенції та спільні політики Європейського Союзу	12	2	2			8
Тема 5. Єврозона та Шенгенська зона: критерії участі	12	2	2			8
Тема 6. Економічна інтеграція в ЄС	12	2	2			8
Тема 7. Аграрна політика ЄС та захист прав споживачів	12	2	2			8
Тема 8. Європейський зелений курс	12	2	2			8
Тема 9. Спільна зовнішня та безпекова політика ЄС	12	2	2			8
Тема 10. Політика розширення ЄС	12	2	2			8
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	120	24	18			78
Разом за семестр	120	24	18			78

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин	
	Форма навчання: заочна	
	у тому числі	
	У	В

		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Модуль 1						
Тема 1. Європейський Союз як унікальне регіональне інтеграційне утворення	12					12
Тема 2. Внутрішня інституційна структура та право ЄС	12	2				10
Тема 3. Процедура розробки та прийняття рішень в ЄС	12	2				10
Тема 4. Компетенції та спільні політики Європейського Союзу	12	2				10
Тема 5. Єврозона та Шенгенська зона: критерії участі	12					12
Тема 6. Економічна інтеграція в ЄС	12					12
Тема 7. Аграрна політика ЄС та захист прав споживачів	10					10
Тема 8. Європейський зелений курс	10					10
Тема 9. Спільна зовнішня та безпекова політика ЄС	12					12
Тема 10. Політика розширення ЄС	14	2	2			10
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	120	10	2			108
Разом за семестр	120	10	2			108

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Європейський Союз як унікальне регіональне інтеграційне утворення		
2	Тема 2. Внутрішня інституційна структура та право ЄС	2	
3	Тема 3. Процедура розробки та прийняття рішень в ЄС	2	
4	Тема 4. Компетенції та спільні політики Європейського Союзу	2	
5	Тема 5. Єврозона та Шенгенська зона: критерії участі	2	
6	Тема 6. Економічна інтеграція в ЄС	2	
7	Тема 7. Аграрна політика ЄС та захист прав споживачів	2	
8	Тема 8. Європейський зелений курс	2	
9	Тема 9. Спільна зовнішня та безпекова політика ЄС	2	
10	Тема 10. Політика розширення ЄС	2	2
	Разом	18	2

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

		денна	заочна
1	Тема 1. Європейський Союз як унікальне регіональне інтеграційне утворення	7	12
2	Тема 2. Внутрішня інституційна структура та право ЄС	7	10
3	Тема 3. Процедура розробки та прийняття рішень в ЄС	8	10
4	Тема 4. Компетенції та спільні політики Європейського Союзу	8	10
5	Тема 5. Єврозона та Шенгенська зона: критерії участі	8	12
6	Тема 6. Економічна інтеграція в ЄС	8	12
7	Тема 7. Аграрна політика ЄС та захист прав споживачів	8	10
8	Тема 8. Європейський зелений курс	8	10
9	Тема 9. Спільна зовнішня та безпекова політика ЄС	8	12
10	Тема 10. Політика розширення ЄС	8	10
	Разом	78	108

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

В умовах використання формату онлайн-навчання (дистанційного навчання) із застосуванням мережі Google Meet названі засоби, методи та форми визначаються за домовленістю зі здобувачами і в залежності від зручного виду взаємодії, застосовуються з допомогою існуючих функцій групових чатів та відеоконференцій.

Для ефективного засвоєння тематики є можливість демонстрації необхідних матеріалів на робочому столі комп'ютерного технічного засобу під час занять і семінарів. Зокрема, у разі потреби, під час онлайн-заняття можна надати доступ до свого екрану, щоб показати презентації або іншу тематичну інформацію на робочому столі.

Планування лекційних і семінарських занять, модульних контрольних робіт, звітування за індивідуальну та іншу передбачену програмою роботу зі студентами, а також підсумкова перевірка знань у формі іспиту (заліку) здійснюється заздалегідь за допомогою прив'язки до Google-календаря. Синхронізація запланованих заходів виконується автоматично на всіх зручних для їх проведення пристроях.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Аракелян М. Р. Право Європейського Союзу: навч.-метод. посіб. для практ. занять та самостійної роботи / М. Р. Аракелян, Ю. Ю. Акіменко та ін.; за ред. Х. Н. Безруза; НУ «ОЮА». Одеса: Фенікс, 2024. 173 с. URL: <https://doi.org/10.32837/11300.27702>
2. Волес В., Волес Г. Творення політики в Європейському Союзі: Пер. з англ. К.: Основи, 2004. 871 с.
3. Євроінтеграційний досвід Західних Балкан. Уроки для правозахисників: / Д. Депутат, А. Лихолат; Ред.: Н. Кошель, О. Луньова, О. Синюк, Т. Печончик; Центр прав людини ZMINA. Київ, 2024. 62 с. URL: https://zmina.ua/wp-content/uploads/sites/2/2025/02/balcan_web.pdf
4. Європейський Союз: навч. посіб. / [А. О. Бояр, Н. П. Карпчук, Н. І. Романюк та ін.]; за ред. А. О. Бояра, С. В. Федонюка. Київ: ФОП Маслаков, 2020. 600 с. URL: https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2021-01/European_Union_textbook_0.pdf
5. Європейський Союз: посібник. Київ: «Представництво Європейського Союзу в Україні», 2018. 140 с.
6. Копійка В. В. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навч. посіб. / В. В. Копійка, Т. І. Шинкаренко; ред.: Л. В. Губерський. - 2-ге вид., виправл. і доповн. К.: Знання, 2012. 760 с.

7. Мальська М., Антонюк Н. Основи європейської інтеграції: підручник. К.: «Центр учбової літератури», 2017. 320 с.

8. Україна в міжнародних інтеграційних процесах: монографія / В. В. Копійка, М. С. Дорошко, В. І. Головченко, С. В. Андрущенко, О. Ю. Анісімова; ред.: В. В. Копійка; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ: Київ. ун-т, 2015. 575 с.

Допоміжна література

1. Адміністративно-територіальний устрій країн Європейського Союзу: навч. посіб. / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, М. К. Орлатого. К.: НАДУ, 2015. 628.

2. Брензович К.С. «Втома від розширення» Європейського Союзу як соціально-політичний феномен. *Актуальні проблеми міжнародного економічного співробітництва: оцінки і стратегії*: збірник тез наукових робіт міжнар. наек.-практ. конф, 17-18 липня 2015. Одеса. С.11-12.

3. Вонсович О.С. Саміт Україна – Європейський Союз: підсумки та перспективи. *Гілея: збірник наукових праць* / гол. ред. В.М. Вашкевич. К.: ВІРУАН, 2017. Вип. 116. С. 308-311.

4. Головченко А.В. Інтеграція як умова проведення зовнішньої політики країн Центрально-Східної Європи: перспективи для України. *Актуальні проблеми політики*. 2013. Вип. 48. С. 308-316.

5. Горопаха С. В. Інтеграція Республіки Хорватія в Європейський Союз (1992–2013 рр.): дис. ... канд. іст. наук : 07.00.02. Київ, 2018. 226 с.

6. Давидчук В.Г. перспективи вступу Західних Балкан до Європейського Союзу. *Наукові зписки студентів та аспірантів. Серія «Міжнародні відносини»*. 2020. Випуск 5. С. 134-140.

7. Європейська інтеграція України: посібник для державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування / Уклад. М. І. Лахижа. Полтава, 2018. 74 с.

8. Європейська інтеграція: Навчальний посібник / за ред. М.І. Макаренка, Л.І. Хомутенко. К.: «Центр учбової літератури», 2018. 344 с.

9. Європейська інтеграція: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів та слухачів магістерської підготовки за напрямом «Державне управління» / Кол. авт.; за заг. ред. проф. І.А.Грицяка та Д. І.Дзвінчука. ІваноФранківськ: Місто НВ, 2013. 464 с.

10. Європейська інтеграція та міжнародна співпраця: посібник / за заг. ред. В. А. Мандрагелі, Л. А. Шереметьєвої; В. А. Мандрагеля, Ю. В. Мельник, О. І. Пошедін [та ін.] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України [та ін.]. К.: НАДУ, 2016. 288 с.

11. Європейський Союз та Україна: монографія / А.В. Єрмолаєв, Б.О. Парахонський, Г.М. Яворська, О.О. Резнікова. К., 2012. 192 с.

12. Інтеграція до ЄС: досвід Польщі та виклики для України. *Дзеркало тижня. Україна*. 2013. №35. 27 верес. – 4 жовт. URL: <https://dt.ua/macrolevel/integraciya-do-yes-dosvid-polschi-ta-vikliki-dlya-ukray-ini- html>

13. Коваль І. М. Європейська та євроатлантична інтеграція України: регіональний вимір. *Дослідження світової політики : зб. наук. праць. Київ, Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України*. 2004. Вип. 27. С. 87-102.

14. Корнієнко В.О. Україна в Європі і світі: електронний навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2018. URL: <https://multimedia.posibnyky.vntu.edu.ua/mm/Ukraine-EU/index.html>

15. Кравченко Д. Категорія «Європейська інтеграція Західних Балкан» у міжнародних відносинах. *Acta de Historia & Politica: Saeculum XXI*. 2023. №5. С. 26-33. URL: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1731/1/%D0%9A%D1%80%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%94..pdf>

16. Лісабонський договір – 10 років після набуття чинності. *Що змінилося у функціонуванні ЄС?: Науково-практична конференція: тези доп.* Миколаїв, 2 грудня 2019 р. ЧНУ ім. Петра Могили. Миколаїв, 2019. URL: <http://eugov.chmnu.edu.ua/>

17. Майстренко Ю., Велика О. Євроінтеграційна політика країн Західних Балкан (на прикладі Республіки Північна Македонія). *Актуальні проблеми історико-правової науки*. 2022, Ч. 2. С. 213-218. URL: http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2022/4/part_2/33.pdf

18. Максименко І.В. Зовнішньополітичний курс України як чинник геополітичного лідерства ЄС та Росії. *Актуальні питання міжнародних відносин*. Вип. 120. Ч. 1. К.: Київський інститут міжнародних відносин, 2014. С. 59-72.

19. Манжола В. А. Інтеграція України в європейські правові, політичні та економічні системи: монографія / В. А. Манжола, В. І. Муравйов, А. С. Філіпенко, А. П. Сапсай, В. В. Копійка; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. К., 2007. 320 с.

20. [Масик Ю. Етапи процесу євроінтеграції країн Балтії: досвід для України. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. Випуск 2 \(46\) 2020. С. 22-27.](#)

21. Матюшенко І. Ю. Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції : навчальний посібник / І. Ю. Матюшенко, С. В. Беренда, В. В. Резніков. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 504 с.

22. [Міщук В. Процес розширення ЄС на «Схід» 2004 року в контексті національних інтересів учасників. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. №1\(9\). 2021. С. 253-273.](#)

23. Ніццький договір та розширення ЄС / Наук. ред. С. Шевчук. К.: Логос, 2001. 196 с.

24. Палагнюк Ю. В. Еволюція теоретичних основ європейської інтеграції: державно-управлінський аспект. *Публічне адміністрування: теорія і практика: Електронний збірник наукових праць*. 2013. Вип. 2 (10). URL: <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2013-02%2810%29/index.html>.

25. Палагнюк Ю.В. Основні етапи європейської інтеграції. Єдиний економічний та валютний союз. Мультимедійний підручник «Управління в ЄС та політика європейської інтеграції». URL: <https://eugov.chmnu.edu.ua/miltymediinyi-posibnyk/>

26. Палагнюк Ю. В. Проблеми розвитку ЄС після фінансово-економічної кризи: уроки для України. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2013. № 5. С. 167-172. URL: https://www.researchgate.net/profile/Yuliana_Palagnyuk/publication/338954980_Problemi_rozvitku_ES_pisla_finansovo_ekonomichnoi_krizi_uroki_dla_Ukraini/links/5e34730092851c7f7f11a7e2/Problemi-rozvitku-ES-pisla-finansovo-ekonomichnoi-krizi-uroki-dla-Ukraini.pdf

27. Переформатування європейської інтеграції: можливості і ризики для асоціації Україна-ЄС / В.Сіденко (керівник проекту) та ін. Київ: Заповіт, 2018. 214 с.

28. Писаренко С.М. Євроінтеграційні засади транскордонного співробітництва України. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2014. Вип. 2(106). С. 27-34.

29. Пістракевич О.В. Розширення Європейського Союзу як процес поглиблення європейської інтеграції. *Інвестиції: практика та досвід*. № 20. 2014. С. 137-141.

30. Скрипник О. Особливості процесу інтеграції Республіки Албанія до Європейського Союзу. *Європейські історичні студії*. 2021. №18. С. 63-77.

31. Сокур О.В. Європейська інтеграція: теоретичні засади та еволюція поглядів. *Актуальні проблеми політики*. 2015. Вип. 55. С. 50-58. URL: http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/3231/%D0%A1%D0%BE%D0%BA%D1%83%D1%80%20APP_55-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y

32. Україна – Європейський Союз: від партнерства до асоціації: Український Щорічник з Європейських Інтеграційних Студій. Вип. II. Луцьк, Терен, 2019. 428 с.

33. Щедрова Г.П. Адаптація України до вимог ЄС: досвід країн Балтії. *Politicus*. 2017. Вип. 1. С. 156-161.

34. Яхтенфукс М., Колэр-Кох Б. Європейська інтеграція. Переклад з німецької. К.: Видавництво « Києво-Могилянська академія». 2007. 393 с.

35. Cross-Border Cooperation of Ukraine with the EU Countries: Current Challenges and Possibilities: monograph / NAS of Ukraine. SI «Institute of Regional Research named after M.I. Dolishniy of NASU»; edited by Khrystyna Prytula. Lviv, 2019. 220 p.

36. European and Euro-Atlantic Integration. A textbook for Civil Servants and Local Government Employees / Y. Glukhova, D. Say, Y. Palagnyuk, S. Ponomaryov, S. Soroka, A. Soloviova. 3rd ed., updated. Mykolayiv: Petro Mohyla BSSU, 2018. 336 p. URL: <http://dspace.chmnu.edu.ua/bitstream/123456789/257/1/English.%20European%20and%20Euro-Atlantic%20Integration.pdf>

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Євроінтеграційний портал. URL: <https://eu-ua.org/>
2. Європейський зелений курс. URL: https://ecoaction.org.ua/ievropejskyj-zelenyj-kurs.html?gad_source=1&gad_campaignid=15172720496&gbraid=0AAAAACVR_NTNUgrhPKYmhjEYY0UL29nBB&gclid=CjwKCAjw9uPCBhATEiwABHN9K092bVmu6hWQ-LCf-jAG41VC9rxNSJ1vazkvvsh8EeNHIIkIjRCUFxoCZ-cQAvD_BwE
3. Європейський Союз (ЄС) – Представництво Європейського Союзу в Україні. URL: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm
4. Комітет з питань інтеграції України до ЄС Верховної Ради України. URL: <https://comeuroint.rada.gov.ua>
5. European Commission. URL: https://commission.europa.eu/index_en
6. European foreign and security policy. URL: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/foreign-and-security-policy_en
7. European Parliament. URL: <https://www.europarl.europa.eu/portal/en>
8. European Union. URL: https://european-union.europa.eu/index_en?prefLang=uk

Додаток 2

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)